

RD15.0110

wl.nut 08U-12 15.003413

GEMEENTERAAD BRUMMEN

INGERKOMEN

24 APR 2015

kopie...leeskamer...

Gemeente Brummen

Uitkomsten controle en overige informatie 2014

rapportage aan de gemeenteraad

Building a better
working world

Gemeenteraad van de gemeente Brummen
Postbus 5
6970 AA BRUMMEN

Arnhem, 23 april 2015

RREK-9VJMZS/JD/mj

Uitkomsten controle en overige informatie 2014

Geachte leden van de raad,

Het doet ons genoegen u verslag uit te brengen omtrent de uitkomsten van onze accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente Brummen.

Wij willen u over de volgende onderwerpen informeren:

- ▶ Uitkomsten jaarrekeningcontrole.
- ▶ Kwaliteit beheersorganisatie.
- ▶ Wensen en aandachtspunten.
- ▶ Onafhankelijkheid en controleproces.

Wij hebben de kernpunten van ons verslag opgenomen in het hoofdstuk Kernpunten. Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over 2014. Bij de uitvoering van onze controle ondervinden wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van de gemeente Brummen.

De mogelijkheid om een open en eerlijke dialoog met u als lid van de gemeenteraad te voeren, vormt een essentieel onderdeel van het controleproces, evenals van de algehele corporate governance.

Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te kunnen delen.

Het concept van dit verslag is d.d. 15 april 2015 besproken met de portefeuillehouder financiën, de gemeentesecretaris en de concerncontroller. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Brummen.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,
Ernst & Young Accountants LLP

drs. J.M.A. Drost-RA

Inhoudsopgave

Kernpunten uit onze rapportage	4	Bijlagen	
Uitkomsten jaarrekeningcontrole	6	1 Onafhankelijkheid en controleproces	
Kwaliteit beheersorganisatie	18	2 Overzicht controleverschillen	
Rechtmatigheidsbeheer	22	3 SiSa-bijlage	
Aandachtspunten	26	Totaal aantal pagina's in dit rapport: 33	

Kernpunten uit onze rapportage

Kernpunten uit onze rapportage

De kernpunten uit onze rapportage kunnen als volgt worden samengevat

Uitkomsten jaarrekeningcontrole	Conclusie van onze controle	Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen of materiële herrubriceringen voor de jaarrekening 2014. Wij hebben derhalve d.d. 23 april 2015 een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2014. Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2014 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV. De in de programmarekening opgenomen balans, toelichting op de balans, overzicht van baten en lasten en toelichting op overzicht van baten en lasten geven een getrouwe weergave van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Brummen.
	De jaarrekening is rechtmatig	Wij hebben bij de jaarrekening van de gemeente Brummen een goedkeurende verklaring afgegeven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2014 in overeenstemming zijn met de door de relevante wet- en regelgeving.
	Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2014. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.
	Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2014 van uw gemeente geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.
	Onze rapportering van fouten en onzekerheden	In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. In de tabel hebben wij alle gedurende onze controle de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening.

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van het resultaat 2014

Voordelig resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat (na mutaties in de reserves) over het jaar 2014 bedraagt € 1.295.984 voordelig, ten opzichte van een begroot gerealiseerd resultaat van € 102.000 voordelig.

Het resultaat over 2014 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2014	Afwijking
Totale lasten	40.868	44.520	(3.652)
Totale baten	40.081	45.666	5.585
Totaal saldo van baten en lasten	(787)	1.146	1.933
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	889	150	(739)
Gerealiseerd resultaat	102	1.296	1.194

Uw begrotingsbeheer

Uit deze cijferopstelling (en de opstelling per programma in de jaarrekening) blijken diverse aanzienlijke afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie. Zichtbaar is dat de verschillen zichtbaar zijn in de lasten, baten en mutaties in de reserves. De afwijkingen zijn toereikend toegelicht in de programmaverantwoording in het jaarverslag en in de jaarrekening.

Wij merken op dat uit deze analyse blijkt dat op verschillende programma's aanzienlijke verschillen zijn ontstaan, hoewel dit in sommige gevallen is ontstaan door mutaties met een incidenteel karakter kan worden geconcludeerd dat het begrotingsproces kan worden verbeterd.

Verbeteringen in het begrotingsproces zouden volgens ons met name kunnen worden gerealiseerd door te sturen op houding en gedrag van de medewerkers ten aanzien van de budgetten, wijzigingen door te voeren in de planning en control cyclus en het verder versterken van het toezicht op de budgetten vanuit concern control.

Wij zien ten aanzien van het beheersen van de budgetten (uitgaven versus de begroting) inzake het sociaal domein voor u in 2015 grote uitdagingen, aangezien daar in de informatievoorziening en het beleidsmatige deel nog onzekerheden resteren.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

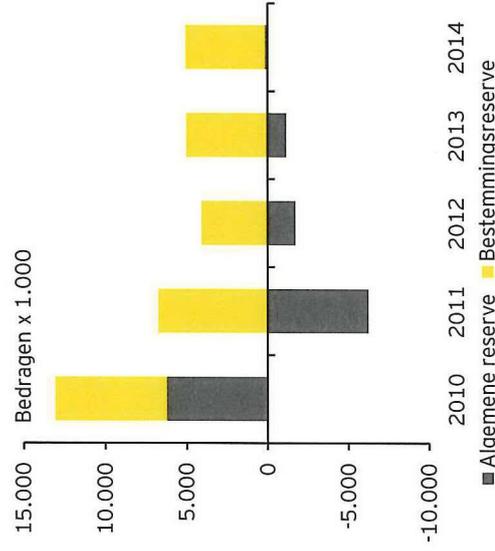
Onze analyse van de financiële positie

Analyse van de financiële positie

Het gerealiseerd resultaat 2014 komt uit op een positief bedrag van €1.296.000. Dit positieve resultaat is het gevolg van kostenbeheersing door de hele begroting heen en inclusief de uitkomsten van de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG) per eind 2014. Met deze positieve uitkomst wordt de lijn van een positief jaarresultaat voortgezet. In 2013 kon een positief resultaat van € 877.902 worden ingeboekt. Het saldo van de algemene reserve zal na dotatie van het gerealiseerde resultaat 2014 €178.000 positief bedragen.

Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat (na mutaties in de reserves) wat naar verwachting wordt toegevoegd aan de algemene reserve, bedraagt per jaareinde 2014 volgens de jaarrekening € 5,1 miljoen

De totale reserves ter hoogte van € 3,8 miljoen bestaan uit een negatieve algemene reserve van € 1,1 miljoen negatief en positieve bestemmingsreserves van € 4,9 miljoen. Het saldo van de algemene reserve is ten opzichte van 2013 gestegen door met name de dotatie van het positieve resultaat over 2013.

De conclusie is dat de algemene reserves samen zonder het rekeningresultaat 2014 nog negatief zijn, maar inclusief het rekeningresultaat weer net positief. Dit beeld zal betrokken worden bij de in 2015 op te stellen kadernota 2016-2019.

Kwaliteit van het resultaat

Het saldo van baten en lasten 2014, exclusief buitengewone baten en lasten en voor mutaties in de reserves bedraagt € 0,9 miljoen.

De buitengewone baten zien voornamelijk toe op opbrengsten verkoop eigendommen en vrijval van de voorziening risicovoorziening bouwgrondexploitatie. De incidentele lasten zien voornamelijk toe op afboeken van restant boekwaarden onderwijs en extra lasten inzake het project kwaliteitsimpuls Brummen-Bronckhorst (waarvoor in voorgaande jaren respectievelijk een voorziening, respectievelijk een bestemmingsreserve gevormd waren).

Solvabiliteit

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 7,9% (2013: 6,0%) en is als laag te kwalificeren.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie

Financiering

Voor de financiering van de vaste activa zijn langlopende leningen aangetrokken met een boekwaarde per 31 december 2014 van € 37,0 miljoen (geen nieuwe leningen in 2014 aangetrokken). Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf *Financiering* in het jaarverslag 2014.

Schatkistbankieren

Met ingang van 2013 is de Wet Schatkistbankieren vastgesteld wat inhoudt dat gemeenten overtollige liquide middelen moeten uitzetten bij het Rijk.

Vanaf 2014 dient in de toelichting op de balans ten aanzien van schatkistbankieren het volgende te worden vermeld:

- ▶ Het drempelbedrag voor het begrotingsjaar waarover verantwoording afgelegd wordt.
- ▶ Voor ieder kwartaal van het jaar dient het bedrag aan middelen toegelicht te worden dat "buiten de schatkist" is gehouden.

Het drempelbedrag voor het jaar 2014 is vastgesteld op € 295.000, gebaseerd op 0,75% van het begrotingstotaal ad € 38.000.000.

Uit een interne analyse van de gemeente Brummen is gebleken dat dit drempelbedrag in het 2^e en 3^e kwartaal is overschreden. Wij hebben begrepen dat deze overschrijding is ontstaan doordat abusievelijk gedurende het gehele jaar 2014 geen afroaming naar de schatkist heeft plaatsgevonden. Hoewel hiermee formeel gezien sprake is van een (materieel) rechtmatigheidsfout merken wij deze fout als een formele rechtmatigheidsfout aan aangezien er geen financiële consequenties zijn te verwachten.

Wij hebben vastgesteld dat bovenstaande adequaat is toegelicht in de jaarrekening.

Risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2014 is gevoerd.

Ten aanzien van deze paragraaf constateren wij het volgende:

De weerstandscapaciteit is per 31 december positief en bedraagt € 0,2 miljoen. Dit is het saldo van de algemene vrije reserve en de weerstandsreserve minus de berekende risico omvang. De weerstandscapaciteit is ten opzichte van 2013 toegenomen met € 0,9 miljoen. Naast de algemene reserve heeft de gemeente Brummen ook specifieke risicobuffers opgebouwd in de vorm van specifieke bestemmingsreserves.

Binnen de paragraaf weerstandsvermogen worden de totale risico's die de gemeente loopt bepaald op € 3,1 miljoen. Deze risico's worden volledig afgedekt door middel van het saldo in de weerstandsreserve. Wij verwijzen voor een toelichting hierop naar de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag.

Geconcludeerd moet worden dat op dit moment de aanwezige reserves inclusief het gerealiseerd resultaat 2014 net voldoende zijn om de risico's op te vangen. In combinatie met de risico's en de potentiële risico's met betrekking tot de lopende grondexploitaties zoals hierboven genoemd worden intern de ontwikkelingen in het weerstandsvermogen nauw bewaakt. Wij adviseren u blijvend de genomen maatregelen te monitoren waarmee het weerstandsvermogen weer op het gewenste niveau gebracht moet worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van de financiële positie

Aanvaardbaarheid van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Naar onze mening zijn de door het college gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Wijzigingen in het BBV

In de BBV is het voorschrift voor presentatie van de materiële vaste activa in de jaarrekening gewijzigd. Specifiek moet worden aangegeven wat investeringen met een economisch nut zijn, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Wij hebben geconstateerd dat dit nieuwe onderscheid goed is verwerkt in de jaarrekening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Onze analyse van uw belangrijkste schattingen

Schattingprocessen binnen de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening.

Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wel hebben wij een beschouwing ten aanzien van de belangrijkste schattingen opgenomen.

Belangrijke schattingen	Toelichting
<p>Waardering van de debiteuren</p>	<p>Wij hebben de waardering van de debiteuren beoordeeld. De gemeente Brummen treft adequate voorzieningen voor eventuele oninbaarheid. Een aandachtspunt is de vordering van € 148.453 op de Belastingdienst inzake nog te vorderen btw uit 2011.</p>
<p>Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen</p>	<p>Wij hebben de toereikendheid van de voorzieningen beoordeeld. De gemeente Brummen treft adequate voorzieningen voor risico's en verplichtingen die op een betrouwbare wijze zijn in te schatten.</p>
<p>Beoordeling van de risico's ten aanzien van de niet uit de balans blijvende verplichtingen</p>	<p>Het grootste gedeelte van de gemeentelijke garanties heeft betrekking op garanties afgegeven ten behoeve van de woningbouwcorporaties. Gezien de toenemende druk vanuit regelgeving staat de financiële positie van woningbouwverenigingen onder druk. De gemeente Brummen heeft een nadere analyse gemaakt van de mogelijke risico's en concludeert dat voor de Brummense situatie deze risico's beperkt zijn. Wij kunnen met deze analyse instemmen.</p>
<p>Waardering grond en gebouwen inclusief afschrijvingen</p>	<p>De gemeente heeft, mede op ons aangeven, de activastaat opgeschoond en waar nodig de rubricering van de activa aangepast naar de juiste categorie. Door deze opschoning sluit de activastaat weer aan op de financiële administratie.</p>
<p>Waardering van uw deelnemingen en langlopende schulden</p>	<p>De gemeente Brummen loopt over haar gemeentelijke deelnemingen weinig risico's. Relatief weinig schattingselementen, waardering tegen aanschatwaarde.</p>
<p>Waardering van de bouwgrondexploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)</p>	<p>De crisis in de woning- en vastgoedmarkt blijft aanhouden, inherent hieraan is dat het risicoprofiel van de gemeentelijke grondbedrijven toeneemt. Wij constateren dat de schattingen binnen de grondexploitaties van de gemeente Brummen op een prudente wijze tot stand komen en dat daarbij voorzichtige uitgangspunten worden gehanteerd. Dit neemt niet weg dat er risico's zijn gelieerd aan de grondexploitaties.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Aandachtsgebieden en bevindingen in de controle

Inleiding

Deze paragraaf geeft een uiteenzetting van de werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van de belangrijke aandachtsgebieden in de controle die nog niet eerder in dit verslag zijn toegelicht.

Waardering grondexploitaties

De waardering van de grondexploitaties is vanwege de hoge mate van schatting en de slechte economische situatie een significant risico in onze controleaanpak. Wij hebben het proces rondom de totstandkoming van de waardering op haar effectieve werking getest. Wij achten de waardering aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Wij brengen nadrukkelijk bij u onder de aandacht dat wij de grondexploitaties hebben beoordeeld op basis van de huidige bekende situatie en economische ontwikkelingen. De vastgoedmarkt is momenteel een markt met veel onzekerheden. De uitkomsten van onze beoordeling moeten ook in dat licht worden gezien. De post voorraad van de gemeente Brummen is als volgt te specificeren:

	31 december 2013	31 december 2014	
	€	€	€
Overige grond- en hulpstoffen	5	6	6
Niet in exploitatie genomen gronden	9.872	11.126	11.126
Onderhanden werk	18.213	17.131	17.131
Voorziening dekking verliessaldi	(15.739)	(16.047)	(16.047)
Totaal	12.351	12.216	12.216

Uit de cijferopstelling blijkt dat de boekwaarde van de totale gronden redelijk in lijn zijn met voorgaand jaar.

Zoals uit het voorgaand overzicht blijkt, zijn de grondexploitaties nader onder te verdelen naar overige grond- en hulpstoffen, nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en het zogenaamde onderhanden werk.

Deze onderverdeling is afhankelijk van de formele status van de grondexploitatie:

- ▶ De gronden waar de raad geen steilig voornemen heeft deze te ontwikkelen, dienen geclassificeerd te worden als overige grond en hulpstoffen.
- ▶ Er is sprake van onderhanden werk op het moment dat er een vastgesteld exploitatieplan aanwezig is, waarbij de bestemming van de gronden definitief is vastgelegd.
- ▶ Als er nog geen vastgesteld exploitatieplan is, maar de raad heeft wel het steilige voornemen de gronden op afzienbare termijn te ontwikkelen, dan dienen de betreffende gronden te worden gepresenteerd als bouwgronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Hierbij is er dus nog geen zekerheid over de wijze waarop de bouwgrond in eigendom van de gemeente geëxploiteerd gaat worden.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Ontwikkelingen in besluitvorming

Het college heeft halverwege 2013 voorgenomen geen nieuwe woningbouw meer te plegen in de projecten Elzenbos en Lombok. De raad heeft haar gevoelens hierover in december kenbaar gemaakt. Het besluit heeft een beperkte financiële impact aangezien beide projecten reeds in 2011 zijn afgewaardeerd (door middel van een getroffen voorziening) naar landbouwwaarde. Een additionele voorziening is dan ook niet van toepassing. Het staken van de activiteiten heeft evenwel effect op de overeenkomsten die gesloten zijn met de verschillende contractpartijen.

Gezien de onzekerheden en claimgevoeligheid met mogelijke materiële financiële consequenties hebben wij in de managementletter geadviseerd een toelichting op te nemen in de jaarrekening (naast opname in de risicoparagraaf) om daarmee de gebruiker te informeren over de onzekerheden.

Onderstaand zijn de in onze ogen belangrijkste grondexploitatieprojecten van de gemeente Brummen opgenomen. Dit betreffen zowel in exploitatie genomen projecten als nog in exploitatie te nemen projecten.

Grondexploitatiewaardering	Ons oordeel over het risicoprofiel van de grondexploitatie		
	Hoog	Midden	Laag
Elzenbos II (OHW)			
Lombok (OHW)			
Eertbeek (NIEGG)			

Toelichting risicoprofiel grondexploitatie:

Per balansdatum is het risicoprofiel van de grondexploitaties Elzenbos en Lombok vergelijkbaar aan de inschatting van de status ultimo 2013.

Ten aanzien van de NIEGG Eertbeek zien wij een toename van het risicoprofiel door vertragingen in het project als gevolg van het vooral nog achterwege blijven van de vaststelling van de benodigde bestemmingsplannen.

Risico's bouwgrondexploitatie

Als gevolg van de economische crisis en inschattingen over toekomstige woningbouwbehoeften is een voorziening getroffen. Op basis van de huidige gegevens is het duidelijk dat er minder gebouwd gaat worden dan was beoogd. Er wordt nu nog van uitgegaan dat er 510 woningen gebouwd worden in de periode 2010 tot en met 2019. Oorspronkelijk was er uitgegaan van een aantal van ruim 1.800 woningen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

In exploitatie genomen projecten

De boekwaarde van de in exploitatie genomen projecten is op hoofdlijnen als volgt te specificeren.

Bedragen x € 1.000	31 december 2014	31 december 2013
Eizenbos	15.635	14.922
Koppelenbrug Zuid	175	0
Lombok gemeente	(626)	(522)
Lombok PPS	2.781	2.492
Industrieterrein Hazenberg	249	239
Totaal	18.213	17.131

De boekwaarde van het saldo onderhanden werk en bouwgronden in exploitatie bedraagt ultimo 2014 € 18,2 miljoen (2013: € 17,1 miljoen). De toename ten opzichte van 2013 is met name het gevolg van de toegerekende rente. Deze bovenstaande boekwaarden zijn exclusief de voorziening ad € 15,6 miljoen (2013: € 15,2 miljoen) voor grondexploitaties, waarvan verwacht wordt dat deze verlieslatend zijn.

Op grond van onze gesprekken en de door ons gecontroleerde documentatie zijn de uitkomsten van de herziene grondexploitaties - met alle onzekerheden daarin - voldoende onderbouwd. Wij kunnen ons derhalve verenigen met de huidige waardering van de grondexploitaties in de jaarrekening.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Niet in exploitatie genomen gronden

De boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden is als volgt te specificeren.

	31 december 2014	31 december 2013
	€	€
Brummen Zuid	0	1.026
Wilhelminapark	0	51
Knoevenoordstraat	0	75
Weverweg Zuid	0	39
Eertbeek	9.872	9.935
Totaal niet in exploitatie genomen bouwgronden	9.872	11.126

De boekwaarde van het saldo niet in exploitatie genomen gronden bedraagt ultimo 2014 € 9,9 miljoen. Deze bovenstaande boekwaarde is exclusief de voorziening ad € 0,1 miljoen voor niet in exploitatie genomen gronden, waarvan verwacht wordt dat deze in de toekomst verlieslatend zijn. De daling ten opzichte van 2013 wordt veroorzaakt doordat de complexen Brummen Zuid (deels), Wilhelminapark, Knoevenoordstraat en Weverweg Zuid zijn afgesloten en overgebracht naar de balanspost gronden en terreinen onder de vaste activa. De gronden worden niet meer binnen afzienbare termijn ontwikkeld en dienen hierdoor gewaardeerd te worden op historische kostprijs.

Eertbeek

De verkoopopbrengst van de gronden is contractueel vastgelegd. Een eventueel tekort op deze grondexploitatie is voor rekening van de ontwikkelaar. Vooralsnog zijn de bestemmingsplannen nog niet goedgekeurd en heeft het project reeds vertraging opgelopen. De boekwaarde van Eertbeek van € 9,9 miljoen is inclusief een reeds toegezegde bijdrage vanuit de provincie van € 2,4 miljoen. Deze subsidie is toegekend door de provincie onder voorbehoud van diverse diverse subsidievoorwaarden waaraan nog voldaan moet worden. De boekwaarde van Eertbeek bedraagt zonder rekening te houden met deze subsidie € 12,2 miljoen. Wij adviseren u de voortgang binnen het project scherp te bewaken en in overleg te blijven met de ontwikkelaar.

Classificatie "Niet in exploitatie genomen gronden"

Met ingang van het boekjaar 2012 heeft de commissie BBV gesteld dat die gronden waar de raad geen stellig voornemen heeft deze te ontwikkelen geclassificeerd dienen te worden als overige grond en hulpstoffen. Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente op een juiste wijze invulling heeft gegeven aan deze wijziging in de regelgeving.

(Risiko's ten aanzien van) Verbonden partijen

De risico's inzake grondexploitaties die de gemeente Brummen samen met andere partijen uitvoert (verbonden partijen) zijn adequaat toegelicht in het MPG van februari 2015. Daarnaast is in de jaarrekening 2014 een uitgebreide toelichting over de verbonden partijen opgenomen in de "Paragraaf Verbonden partijen", maar ook bij toelichtingen op de grondexploitaties zijn de risico's benoemd met betrekking tot de situatie.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Notitie riolering

De gemeente Brummen had een bestemmingsreserve rioolrechten van € 587.000 en een voorziening rioolrenovaties van € 1.382.000 opgenomen in de jaarrekening. Onlangs heeft de commissie BBV een notitie herzien inzake riolering. De commissie beveelt stellig aan deze reserve om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening indien deze reserve niet overwegend uit efficiencyvoordelen is ontstaan. Aangezien de reserve in het verleden niet in hoofdzaak als gevolg van efficiencyvoordelen is gevormd is deze reserve conform de voornoemde notitie omgezet naar een voorziening. De gemeente Brummen heeft dit gecorrigeerd in de jaarrekening.

In de notitie is tevens aangegeven dat de omzetting ultimo 2014 via een directe balansmutatie mag plaatsvinden om zo het eenmalige resultaatteffect te voorkomen. De gemeente Brummen heeft er echter voor gekozen de vrijval van € 587.000 wel via het resultaat te laten verlopen waardoor het saldo van baten en lasten voor mutaties in de reserves in 2014 is beïnvloed met hetzelfde bedrag. Wij kunnen ons met de verwerkingswijze verenigen.

School De Lans

Het schoolgebouw waarin het bijzonder onderwijs De Lans is gevestigd is uw eigendom. Door het in het verleden niet hebben gevestigd van opstalrecht is er als gevolg van een faillissement van de eigenaar van de grond een risico op natrekking en daarmee met betrekking tot de boekwaarde van de school. Bij een vergelijkbare casus heeft de rechter inmiddels in het voordeel van de gemeente beslist, maar het besluit van de curator wordt vooralsnog afgewacht. Zolang deze uitkomsten niet duidelijk zijn kunnen wij ons verenigen met het handhaven van de huidige boekwaarde.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

In het kader van de jaarrekening 2014 heeft uw gemeente een analyse uitgevoerd van de topfunctionarissen binnen uw organisatie. Tevens heeft u vastgesteld of er functionarissen zijn die een hogere bezoldiging dan de gestelde maxima kennen. Deze informatie heeft u opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Uit de controle is gebleken dat de toelichting juist en volledig is opgenomen.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

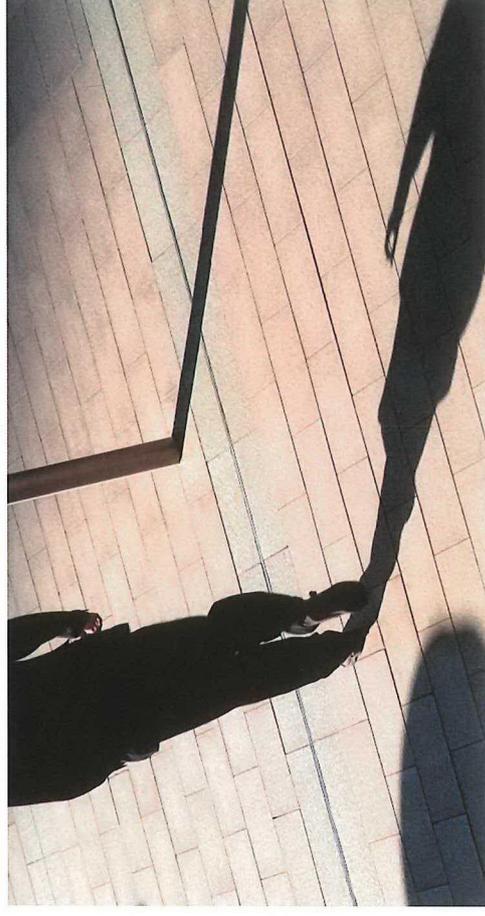
SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de *Nota verwachtingen accountantscontrole 2014*. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- ▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 3 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

Kwaliteit beheersorganisatie

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2014 van de gemeente hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw gemeente, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij steunen voor de volgende processen op uw interne beheersing, hetgeen betekent dat wij minder uitgebreide werkzaamheden per jaareinde behoeven te verrichten.

- ▶ Inkopen.
- ▶ Personeel.
- ▶ Belastingen.
- ▶ WMO.
- ▶ Begrotingsbeheer, waaronder treasury.
- ▶ Subsidieverstrekkingen.
- ▶ Omgevingsvergunningen.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

In onze managementletter hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2014 opgenomen. Op basis van deze controle kunnen wij stellen dat de administratieve organisatie/interne beheersing van de processen die wij bij onze tussentijdse werkzaamheden hebben betrokken, voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole, op orde is. Enkele aandachtspunten voor de jaarrekening 2014 zijn door uw organisatie, voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole, adequaat opgevolgd.

Kwaliteit beheersorganisatie

Kernpunten uit onze rapportage

De kernpunten uit onze managementletter kunnen als volgt worden samengevat

Kwaliteit beheersorganisatie

Interne beheersmaatregelen

In onze managementletter 2014, uitgebracht aan het college op 9 februari 2015, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2014 opgenomen. In deze managementletter hebben wij middels prioritering aangegeven wat de belangrijkste aandachtspunten zijn voor de verschillende processen. De belangrijkste aandachtspunten waren de volgende:

- ▶ Interne beheersing over het algemeen goed op orde.
- ▶ Verbijzonderde interne controle wordt meer en meer gebruikt ter verbetering van de interne organisatie.
- ▶ Een uniforme inventarisatie/vastlegging van de belangrijkste risico's en beheersingsmaatregelen om deze risico's af te dekken per proces heeft plaatsgevonden.
- ▶ Grondexploitaties en verbonden partijen; Risico's redelijk in beeld, doorontwikkeling en continue monitoring van belang.
- ▶ Aanbestedingen: organisatie is zich voldoende bewust van de nieuwe regelgeving. De jaarlijkse crediteurenanalyse en aanvullende werkzaamheden hebben nog niet plaatsgevonden.
- ▶ Risicomanagement is als proces goed op orde, er vindt periodieke herijking plaats.
- ▶ Vpb-plicht overheidsondernemingen: gevolgen zijn op hoofdlijnen bekend. In 2015 een vervolg gegeven worden aan de verdere implementatie van de vennootschapsbelastingplicht. Hierbij zal rekening gehouden worden met de uitkomsten van o.a. behandeling in de 1e kamer en aanpassingen in de wetgeving. Hierbij zal indien nodig een plan van aanpak gemaakt worden.
- ▶ Decentralisaties: gezamenlijk met enkele andere grote partijen zijn de aanbestedingen gedaan. De contracten in het kader van de WMO zijn gesloten. De contracten inzake de jeugdzorg zijn in 2014 gesloten.
- ▶ Wet markt en overheid: De gemeenteraad heeft tijdig een besluit genomen over de activiteiten welke als algemeen belang worden aangemerkt. Wij raden u aan de motivatie hiervan te toetsen aan de eisen van de ACM en deze te documenteren.

Kwaliteit beheersorganisatie

Automatisering

Automatisering

De gemeente Brummen en gemeente Voorst werken al enige jaren samen op projectbasis en hebben hun ICT-infrastructuur en informatie- en applicatiearchitectuur op elkaar afgestemd. In 2014 is er een convenant opgesteld om de samenwerking omtrent ICT te intensiveren met als doel het verminderen van de kwetsbaarheid, verhogen van continuïteit en kwaliteit en een betere beheersing en mogelijke besparing van toekomstige ICT-kosten. Gemeente Brummen en gemeente Voorst zijn voornemens om in de toekomst ook het applicatiebeheer verder te harmoniseren.

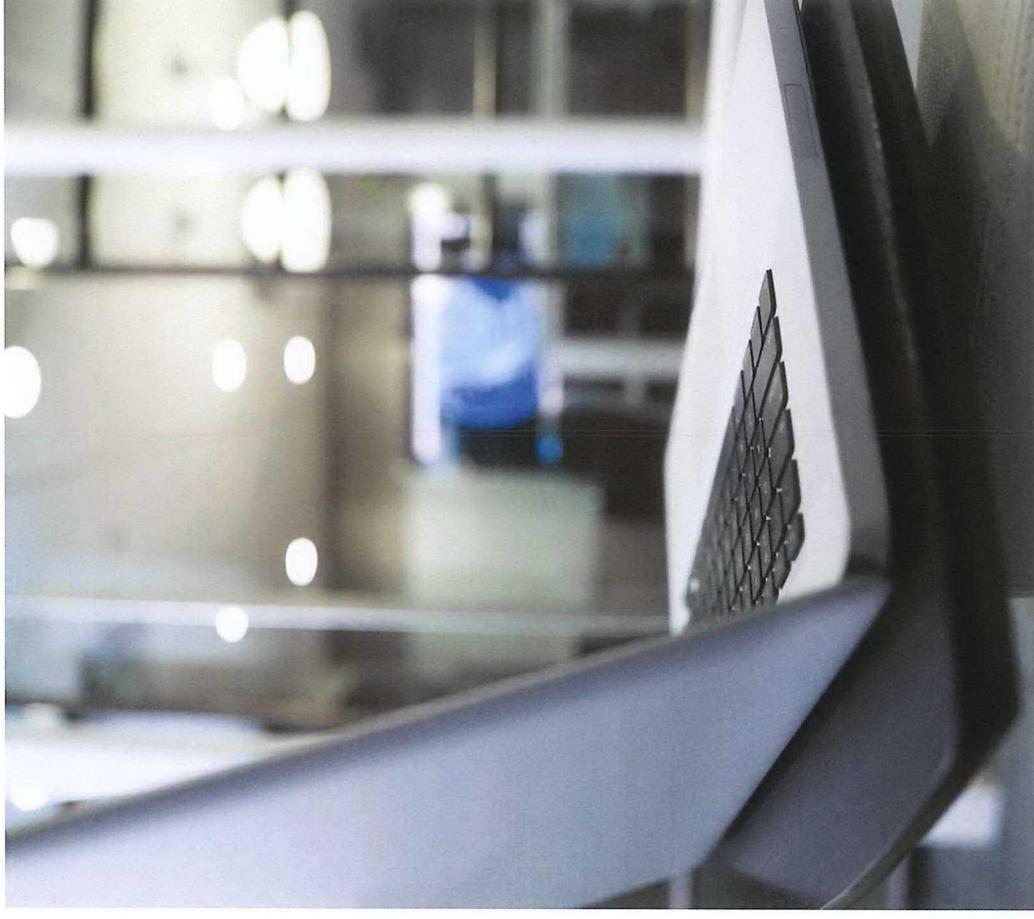
Voor de jaarrekeningcontrole wordt elk jaar in toenemende mate gesteund op informatie afkomstig uit IT-systemen. Om op die informatie te kunnen steunen is het van groot belang dat de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking in de IT-systemen is gewaarborgd. Indien dat het geval is dan levert dat voordelen op voor de gemeente Brummen doordat de informatiehuishouding efficiënter is wat resulteert in kostenbesparingen.

Om de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking te borgen vindt jaarlijks door EY een beoordeling plaats op en rondom deze IT-systemen.

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2014 hebben wij gekeken naar de opzet en bestaan van generieke IT-beheerprocedures voor de applicatie Key2Financien. Ook zijn wij nagegaan welke maatregelen de gemeente heeft ingericht ter borging van de continuïteit van de gegevensverwerking.

Conclusie

Aangezien wij hebben kunnen vaststellen dat de generieke IT-beheerprocedures in 2014 van een hoger niveau zijn dan in voorgaande jaren, kan bij het doortrekken van deze lijn naar 2015 wellicht gesteund worden op applicatie controles. Aandachtspunten zijn wel dat de wachtwoorden voor Key2Financien op dit moment nog als onvoldoende worden beoordeeld (op netwerkniveau zijn deze wel akkoord) en dat testverslagen nog niet altijd worden vastgelegd.

Rechtmatigheidsbeheer

Rechtmatigheidsbeheer

Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2014 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het normenkader van de gemeente Brummen. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ Het rechtmatigheidsbeheer.
- ▶ De naleving van het voorwaardencriterium.
- ▶ De begrotingsrechtmatigheid.
- ▶ Het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium.
- ▶ De niet-financiële beheershandelingen.

Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd in het kader van rechtmatigheid. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.

Het controleprotocol, inclusief het normenkader is op 26 augustus 2014 door uw raad vastgesteld. Het normenkader is intern bij uw gemeente vertaald in interne controleprotocollen, waarna voor de geïdentificeerde risico's de getroffen beheersingsmaatregelen in kaart zijn gebracht. De werking van deze maatregelen is met voldoende diepgang getoetst en de uitkomsten hiervan zijn voor de processen met een duidelijke audittrail vastgelegd.

Zoals reeds aangegeven in de managementletter kan de beheersing voor een aantal processen nog in bepaalde mate verbeterd worden.

Wij constateren dat de gemeente Brummen hiermee aan de slag is en deze verbeteringen veelal de komende jaren wil gaan realiseren.

Ondanks deze aanbeveling zijn wij van mening dat de gemeente Brummen voor het boekjaar 2014 een deugdelijk rechtmatigheidsonderzoek heeft uitgevoerd.

De begrotingsoverschrijdingen zijn goed toegelicht

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd.

In onderstaande tabel hebben wij per programma een samenvatting gegeven van de overschrijdingen van de lasten op de begroting.

Onderdeel programmarekening (x 1.000)	Gewijzigde begroting	Rekening 2014	Verschil
Bestuur en veiligheid	€ 5.064	€ 6.954	€ 1.890
Ruimtelijke ontwikkeling	€ 4.078	€ 6.110	€ 2.032
Werk en inkomen	€ 8.449	€ 8.501	€ 52
Maatschappelijke ondersteuning	€ 4.832	€ 5.114	€ 282
Financiering	€ 1.101	€ 3.627	€ 2.526

De overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten zijn door het college in het jaarverslag toereikend toegelicht.

- ▶ **Bestuur en veiligheid:** De overschrijding van de lasten op dit programma wordt voor grotendeels veroorzaakt door overschrijding op kosten van derden. Daarnaast komen meerkosten voort uit een dotatie aan voorziening pensioenaanspraken en het storten van een koopsom ten behoeve van pensioenaanspraken van een voormalig bestuurder. Tot slot is er een schikking getroffen vanuit een beroepsprocedure rond een niet verleende bouwvergunning.

Rechtmatigheidsbeheer

- ▶ Ruimtelijk ontwikkeling: De overschrijding van de lasten wordt voornamelijk veroorzaakt door herrubricering van Niet in exploitatie genomen gronden naar Gronden en Landerijen onder de materiële vaste activa. Daarnaast is er sprake van een overschrijding op de kosten van derden bij het plattelandsbeleid en voor het project Kwaliteitsimpuls Brummen-Bronckhorst.
- ▶ Werk en inkomen: De overschrijding wordt voornamelijk extra kosten van WWB uitkeringen, IOAW en IOAZ. Door de economische crisis hebben meer inwoners vanwege werkloosheid of einde WW-rechten een beroep gedaan op een uitkering van de gemeente Brummen.
- ▶ Maatschappelijke ondersteuning: De overschrijding wordt veroorzaakt doordat ambtelijke ureninzet op dit programma meer was dan geraamd.

Financiering: De overschrijding op het programma heeft meerdere oorzaken zoals minder doorbelaste rente aan producten. Voor een groot deel staan hier baten en/of doorbelastingen op kostenplaatsen tegenover.

Wij zijn van mening dat bovengenoemde begrotingsoverschrijdingen niet als financieel onrechtmatig ten aanzien van het accountantsoordeel mee hoeven te wegen.

Rechmatigheidsbeheer

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf *Weerstandsvermogen* van het jaarverslag.

Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

Aandachtspunten

Aandachtspunten

Uw aandachtspunten

Aandachtspunten

Wij vinden het van groot belang onze controle af te stemmen op de specifieke situatie van de gemeente Brummen. Op die wijze kunnen wij nog gericht(er) toegevoegde waarde leveren. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn:

- ▶ Proces van de decentralisaties. Hoe staat het met de inrichting, beheersing en sturing van het proces.
- ▶ Vpb-plicht overheidsinstanties (vpb). Per activiteit van de gemeente moet worden beoordeeld of deze een onderneming vormt en hierdoor vpb-plichtig is. Wij dienen na te gaan hoe de gemeente op deze nieuwe wetgeving handelt en in hoeverre de effecten van deze wetgeving bij de gemeente bekend zijn en hierop actie is ondernomen.
- ▶ Wet Markt en Overheid (WMO). Wij dienen na te gaan hoe de gemeente op deze nieuwe wetgeving handelt en in hoeverre de effecten van deze wetgeving bij de gemeente bekend zijn en hierop actie is ondernomen.

Proces van decentralisaties

Uit onze gesprekken en ontvangen informatie begrijpen wij dat de gemeente goed op koers ligt voor wat betreft de invoering en inbedding van de drie decentralisaties in de gemeentelijke organisatie. Wij zien naar de toekomst toe de nodige uitdagingen voor de gemeente Brummen om op raadsniveau, maar ook op andere niveaus, te komen tot concrete toetsbare punten en verantwoording hierover. Voor goede monitoring zijn zowel voor het college als de raad goede toetsbare normen van belang. Concluderend zien wij echter wel dat de gemeente Brummen, in vergelijking tot het beeld dat wij hebben van andere gemeenten, goed voorbereid was op de decentralisaties. De uitvoering die momenteel loopt, toont dit tevens aan.

Vpb-plicht overheidsinstanties

Wij constateren dat de gemeente Brummen bekend is met deze nieuwe wet, dat het oriënterende traject inmiddels loopt, maar de gevolgen hiervan voor de eigen organisatie nog niet volledig in beeld heeft, daarmee loopt zij niet voor op andere vergelijkbare decentrale overheden. Wij adviseren dat indien bekend is wat de invoering kan betekenen, de gemeente Brummen een plan van aanpak opstelt voor de verdere implementatie van de vennootschapsbelastingplicht. Wij raden aan om het jaar 2015 als implementatiejaar te gebruiken.

Wet Markt en Overheid (WMO)

Wij hebben geconstateerd dat de raad tijdig een besluit heeft genomen over de activiteiten waarop de wet Markt en Overheid niet van toepassing zal zijn en die het algemeen belang dienen. Geadviseerd wordt de motivatie goed te documenteren en te toetsen aan de eisen van de Autoriteit Consument & Markt. Hieraan zal in het eerste halfjaar 2015 invulling worden gegeven.

Bijlagen

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing.

Een aantal belangrijke punten uit de ViO die we hieronder hebben opgenomen, betreffen:

- ▶ langdurige betrokkenheid;
- ▶ samenloop van dienstverlening;
- ▶ geschenken en giften.

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's vanaf 1 januari 2013 en kantoorroelatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van onafhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (sr) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Ten aanzien van het team zoals werkzaam is voor de gemeente Brummen is hiervan nog geen sprake.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurance dienst niet van materiële invloed is op het assurance-object. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurance-dienst niet:

- ▶ subjectief of niet-routinematig is;
- ▶ een werkwijze in het assurance-object ten gevolge heeft waarvan het assurance team twijfelt of deze werkwijze passend is;
- ▶ leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Bevestiging onafhankelijkheid

Wij hebben alle aspecten geanalyseerd die onze onafhankelijkheid gedurende het jaar zouden kunnen bedreigen. Daar waar onafhankelijkheidsregels dit vereisen, hebben wij aanvullende waarborgen ingevoerd. Wij kunnen u bevestigen dat zowel als organisatie en als controleteam onafhankelijk zijn van gemeente Brummen.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over eventuele de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. In 2014 hebben dergelijke geschenken niet plaatsgevonden.

Onafhankelijkheid en controleproces

Bijlage 1

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2014 van de gemeente Brummen gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het *Besluit accountantscontrole decentrale overheden* (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol.

Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Controleaanpak en -uitvoering

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management en het audit commissie over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2014 onderkend:

- ▶ financiële positie en kwaliteit resultaat;
- ▶ continuïteitsveronderstelling;
- ▶ schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- ▶ waardering grondexploitaties;
- ▶ verbonden partijen.

Wij rapporteren u over onze werkzaamheden en bevindingen ten aanzien van onze aandachtspunten in dit accountantsverslag.

De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

De goedkeuringstolerantie zijn vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming gebracht van de raad.

Op grond van de jaarrekening 2014 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 464.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 1.392.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 100.000.

Goedkeurings-tolerantie	Goed-keurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Overzicht controleverschillen (gecorrigeerd)

Bijlage 2

Gecorrigeerde controleverschillen

Tijdens onze controle inventariseren wij verschillen tussen enerzijds bedragen, classificaties, presentatie en toelichting van jaarrekeningposten die de gemeente heeft opgenomen of gerapporteerd en anderzijds bedragen, classificaties, presentatie of toelichting zoals die naar onze mening in overeenstemming met het *Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten* dienen te worden opgenomen of gerapporteerd. Wij hebben geen materiele controleverschillen geconstateerd die door de gemeente zijn gecorrigeerd. De omzetting van de bestemmingreserve riolering is het gevolg van een wijziging in de regelgeving en wordt derhalve niet als verschil aangemerkt.

Op de volgende pagina is een overzicht opgenomen van de onjuistheden die wij tot aan de datum van dit verslag hebben signaleerd en niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. Daarnaast zijn eventuele rechtmatigheidsfouten in dit overzicht opgenomen.

Gecorrigeerde verschillen	Bedrag in € (x 1.000)	Effect op de interne beheersing	Referentie in dit verslag
---------------------------	--------------------------	---------------------------------------	------------------------------

Post/omschrijving verschil

Overzicht controleverschillen (ongecorrigeerd)

Bijlage 2

Ongecorrigeerde controleverschillen

Het hieronder opgenomen overzicht met niet-gecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de *Bevestiging bij de jaarrekening* gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De constateerde fouten zijn onder de raad vastgestelde rapporteringstolerantie en hebben wij om die reden hier dan ook niet weergegeven. Het effect op het resultaat van de ongecorrigeerde verschillen bedraagt € 43.000.

De kwalitatieve factoren die hierbij in overweging zijn genomen, zijn:

- ▶ het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- ▶ het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- ▶ het effect op significante toelichtingen, individuele items, subtotaal of totaal in de jaarrekening.

De verschillen zijn niet hoger dan de met u overeengekomen rapporteringstolerantie en worden derhalve hier niet verder toegelicht.

Ongecorrigeerde verschillen	Bedrag in € (x 1.000)
Post/omschrijving van de toelichting	
Niet van toepassing	

SiSa-bijlage

Bijlage 3

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2014	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
BKZ C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II	Geen	-	-
OCW D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	Geen	-	-
SZW G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2014	Geen	-	-
SZW G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2013	Geen	-	-
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb	Geen	-	-
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	Geen	-	-
SZW G5	Wet participatiebudget (Wpb)	Geen	-	-